

Euroopan
komissio

ELINTARVIKE- KONTAKTIMATERIAALIT

*Terveys ja elintar-
viketurvallisuus*

Elintarvike- kontaktimateriaalit

Johdanto

Ennen kuin elintarvikkeet käytetään ravinnoksi, ne joutuvat tuotannon, jalostuksen, varastoinnin, valmistuksen ja tarjoilun yhteydessä kosketuksiin monien materiaalien ja tarvikkeiden kanssa. Tällaisia materiaaleja ja tarvikkeita kutsutaan **elintarvikekontaktimateriaaleiksi**, ja niitä ovat muun muassa elintarvikkeiden kuljetusastiat, jalostuksessa käytettävät koneet, pakkausmateriaalit sekä taloustarvikkeet ja ruokailuvälineet. Elintarvikekontaktimateriaalien on oltava riittävän reagoimattomia, jotta niiden ainesosat eivät vaikuta haitallisesti kuluttajien terveyteen tai

elintarvikkeiden laatuun. Näiden materiaalien turvallisuuden varmistamiseksi ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi Euroopan unionissa (EU) on otettu käyttöön erilaisia lainsäädännöllisiä vaatimuksia ja tarkastuksia.

Lisätietoja elintarvikekontaktimateriaaleista saa Euroopan komission verkkosivustolta http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/index_en.htm. Sivustolla on linkkejä myös muuhun asiaan koskevaan lainsäädäntöön.

Lainsäädäntö

EU:n lainsäädännössä annetaan sitovat säännöt, joita alan toimijoiden on noudatettava. Säännöt voivat olla luonteeltaan yleisiä, jolloin niitä sovelletaan kaikkiin elintarvikekontaktimateriaaleihin, tai koskea vain tiettyjä materiaaleja. EU:n lainsäädäntöä voidaan täydentää jäsenvaltioiden lainsäädännöllä, jos EU:ssa ei ole annettu erityisiä sääntöjä.

Yleinen lainsäädäntö

Asetus (EY) N:o 1935/2004 muodostaa EU:n yhdenmukaisen lainsäädäntökehityksen. Siinä vahvistetaan kaikkia elintarvikekontaktimateriaaleja koskevat yleiset turvallisuus- ja reagoimattomuusperiaatteet.

Asetuksessa (EY) N:o 1935/2004 säädettyissä periaatteissa edellytetään, ettei materiaaleista

- siirry ainesosia elintarvikkeisiin sellaisia määriä, jotka voisivat vaarantaa ihmisten terveyden
- aiheudu sopimattomia muutoksia elintarvikkeen koostumukseen, makuun tai hajuun.

Kehyksessä säädetään lisäksi seuraavista:

- erityissäännöt aktiivisista ja älykkäistä materiaaleista (joita ei ole suunniteltu reagoimattomiksi)

- valtuudet säätää tiettyjä materiaaleja (esim. muoveja) koskevista EU:n lisätoimenpiteistä

- elintarvikekontaktimateriaalien valmistukseen käytettävien aineiden turvallisuuden arviointimenettelystä, johon osallistuu [Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen](#)

- säännöt merkinnöistä, joihin kuuluvat myös materiaalin tai tarvikkeen käyttöön viittaava erityinen tunnus (kuten kahviautomaatti, viinipullo tai lusikka) tai seuraava tunnus:

- vaatimustenmukaisuutta osoittavista asiakirjoista sekä jäljitettävyydestä.

Hyvä valmistustapa

Asetuksella (EY) N:o 2023/2006 varmistetaan, että elintarvikekontaktimateriaalien valmistuksessa noudatetaan aina seuraavia vaatimuksia:

- tilat ovat tarkoitukseen sopivat ja henkilöstö on tietoinen kriittisistä tuotantovaiheista
- tiloissa ylläpidetään dokumentoitua laadunvarmistus- ja laadunvalvontajärjestelmää ja
- valmistusprosessia varten valitaan raaka-aineet, jotka takaavat lopputuotteiden turvallisuuden ja reagoimattomuuden.

Hyvää valmistustapaa koskevia sääntöjä sovelletaan prosessin kaikissa vaiheissa, mutta raaka-aineiden alkutuotanto kuuluu muun lainsäädännön piiriin.

Tiettyjä materiaaleja ja aineita koskeva EU:n lainsäädäntö

Keraamisia materiaaleja, regeneroitua seluloosakalvoa, muoveja (myös kierrätettyjä muoveja) sekä aktiivisia ja älykkäitä materiaaleja koskevat yleisen lainsäädännön lisäksi EU:n erityissäädökset. Tiettyjä elintarvikekontaktimateriaalien valmistuksessa käytettäviä lähtöaineita varten on myös omat sääntönsä.

Kattavin säädös on muovisista materiaaleista ja tarvikkeista annettu [asetus \(EU\) N:o 10/2011](#). Siinä annetaan muovisten elintarvikekontaktimateriaalien koostumusta koskevat säännöt ja vahvistetaan unionin luettelo aineista, joita saa käyttää näiden materiaalien valmistuksessa. Luettelossa kullakin aineella on oma tunnistenumero.

Viestintä

Elintarvikekontaktimateriaalien valmistajien on myös tiedotettava riittävästi tuotteidensa turvallisesta käytöstä.

Tiedotus olisi kohdistettava toimitusketjuun kuuluville jatkokäyttäjille väli tuotteiden asianmukaisen käytön varmistamiseksi, ja kuluttajia olisi tarvittaessa ohjattava käyttämään tarvikkeita oikein ja turvallisesti.

Asetuksessa (EU) N:o 10/2011 vahvistetaan säännöt muovisten materiaalien vaatimustenmukaisuuden määrittämiseksi sekä aineiden eritelvät ja käyttörajoitukset. Viimeksi mainittuihin kuuluvat siirtymien enimmäismäärät, joita elintarvikkeisiin siirtyvien aineiden määrät eivät saa ylittää. Muovista elintarvikkeeseen siirtyvän aineen kokonaismäärä saa olla enintään 60 mg elintarvikkekiloa kohti.

Pyrkimys hyödyntää luonnonvaroja mahdollisimman tehokkaasti on johtanut kierrätyksen yleistymiseen valmistuksessa. Asetuksessa (EY) N:o 282/2008 vahvistetaan kierrätysmuovia koskevat säännöt, koska kierrätysmuovin joukossa voi olla tuntemattomia aineita.

Aktiiviset ja älykkäät materiaalit pidentävät pakatun elintarvikkeen säilyvyysaikaa, koska ne ylläpitävät tai parantavat sen käyttökelpoisuutta vapauttamalla aineita siihen tai sitä välittömästi ympäröivään tilaan tai absorboi-

malla aineita näistä. Tämän vuoksi asetuksessa (EY) N:o 1935/2004 säädetyt yleiset reagoimattomuusvaatimukset eivät koske niitä. Aktiivisiin ja älykkäisiin materiaaleihin sovelletaan [asetuksessa \(EY\) N:o 450/2009](#) säädetyjä erityissääntöjä, koska niillä on esimerkiksi seuraavia erityistehtäviä:

- nesteiden, hapen tai muiden aineiden absorbointi pakkauksen sisältä
- säilöntä- ja muiden aineiden vapauttaminen elintarvikkeeseen
- elintarvikkeen käyttökelpoisuuden päättymisen ilmaiseminen vapauttamalla värimuutoksen aiheuttavia aineita varastointiajan tai lämpötilan vaikutuksesta.

Aktiivisten ja älykkäiden materiaalien valmistuksessa sallituista aineista on määrä laatia unionin luettelo.

Toimitusketjun sisäinen viestintä tapahtuu pääasiassa vaatimuksenmukaisuusilmoituksen kautta. Viestintä vähittäismyyjien ja kuluttajien kanssa perustuu lähinnä merkintöihin.

Vähittäismyyjien ja kuluttajien olisi noudatettava käyttöohjeita, jotta elintarvikkeet eivät saastu materiaalista siirtyvillä aineilla. Saastuminen ei välttämättä ole selvästi havaittavissa ja materiaalien käyttäminen muihin kuin tarkoitettuihin käyttökohteisiin voi olla vaarallista.

Tiettyjä materiaaleja koskeva kansallinen lainsäädäntö

Jos jostakin materiaalista ei ole annettu EU:n lainsäädäntöä, jäsenvaltiot voivat vahvistaa sitä koskevaa kansallista lainsäädäntöä. Esimerkiksi paperista ja kartongista, metallista, lasista tai painoväreistä ei ole olemassa EU:n lainsäädäntöä. Joillakin jäsenvaltioilla on siksi niistä oma lainsäädäntö, joista on esitetty [yhteenveto](#) Euroopan komission verkkosivuilla.

Yhdenmukaisuus ja tuleva lainsäädäntö

Euroopan komissio perehtyy parhaillaan elintarvikekontaktimateriaalien valmistuksen ja markkinoinnin toimitusketjuun. Se myös kerää tietoja sellaisia materiaaleja koskevista kansallisista toimenpiteistä, joita ei ole säädelty EU:n tasolla.

Euroopan komissio arvioi tarkastelun perusteella nykytilanteen tehokkuutta ja vaikuttavuutta, muun muassa yrityksille koituvia hyötyjä, hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Se ottaa myös huomioon mahdolliset sääntelyn epäyhtenäisyydet sekä kyseisten materiaalien ja tarvikkeiden vapaan liikkuvuuden esteet EU:n markkinoilla. Tarkastelun tuloksista laaditun kertomuksen pohjalta harkitaan, mitä elintarvikekontaktimateriaaleja koskevia toimia EU:ssa mahdollisesti tulevaisuudessa tarvitaan.

Noudattamisen Valvonta

Jäsenvaltiot ovat vastuussa elintarvikekontaktimateriaaleja koskevan lainsäädännön noudattamisen valvonnasta. Niiden toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat elintarvikekontaktimateriaalien valmistajien hallussa olevia asiakirjoja, vierailevat niiden tiloissa ja ottavat laboratorionäytteitä varten näytteitä joko näistä tiloista tai markkinoilta. Jäsenvaltioiden kansalliset vertailulaboratoriot avustavat niitä tässä tehtävässä ja elintarvikekontaktimateriaaleja tutkiva Euroopan unionin vertailulaboratorio antaa kansallisille laboratorioille tieteellistä ja teknistä apua.

FCM-aineista

Julkaisutoimisto

Luxemburg: Euroopan unionin
julkaisutoimisto, 2015

© Euroopan unioni, 2015
Tekstin jäljentäminen on sallittua,
kunhan lähde mainitaan.

Printed in Luxembourg

Print

ISBN 978-92-79-51845-4

doi:10.2875/6359

EW-04-15-665-FI-C

PDF

ISBN 978-92-79-51850-8

doi:10.2875/607676

EW-04-15-665-FI-N